

HÚSZ ÉVE GYILKOLTÁK MEG OLOF PALME SVÉD MINISZTERELNÖKÖT – A TETTES MÁIG ISMERETLEN

Politikusok, akik merénylet áldozatai lettek

Olof Palmét húsz évvel ezelőtt kétszer lötték hasba közvetlen közléről Stockholmban. A svéd kormányfőnek esélye sem volt a túlélésre. Mint ahogy John Fitzgerald Kennedynek, Martin Luther Kingnek és Zoran Gyngyicsnek sem, akik szintén merénylet áldozatai lettek.

Olof Palme svéd kormányfőt 1986. február 28-án lőtte le egy máig ismeretlen merénylő Stockholm belvárosában. Az 59 éves, háromgyermekes miniszterelnök aznap feleségével, fiával és annak barátnőjével ment moziba.

A merénylő Palme vállára tette a kezét

Az előadás után – nem sokkal éjfél előtt – a házaspár gyalog indult hazafelé, szokásához híven testőr nélkül. Egy útkereszteződésnél a sötétből egy alak ugrott elő, aki a világ

egyik legerősebb kézfegyveréből, egy Smith-Wesson 357-es Magnum revolverből kétszer hasba lőtte Palmét. A politikusnak esélye sem volt a túlélésre: gyilkosa közvetlen közléről tüzelte, az ólomhegyű és rézbevonatú lövedék még a golyóálló mellényt is átütötte volna. A tettes a közeli zsákutcába menekült, s bár egy taxisofőr utánaeredt, eltűnt az éjszakában. A nyomozás két évtized elteltével sem hozott eredményt, holott a rendőrségre közel húszezer bejelentés érkezett. Vádat azonban csak egyetlen személy, egy

Christer Peterson nevű kisbűnöző ellen emeltek, miután Palme felesége azonosította őt. 1988-ban kimondták bűnösségét, de később felmentették, mert nem találták meg a gyilkos fegyvert. A legújabb fejlemény, hogy DNS-vizsgálatot készülnek elvégezni azon a zakón, amelyet Palme élete utolsó napján viselt. A gyilkos ugyanis tüzelés előtt a kormányfő vállára tette a kezét, így talán még ma is kimutatható genetikai anyag rakhódhatott le a ruha felületére.

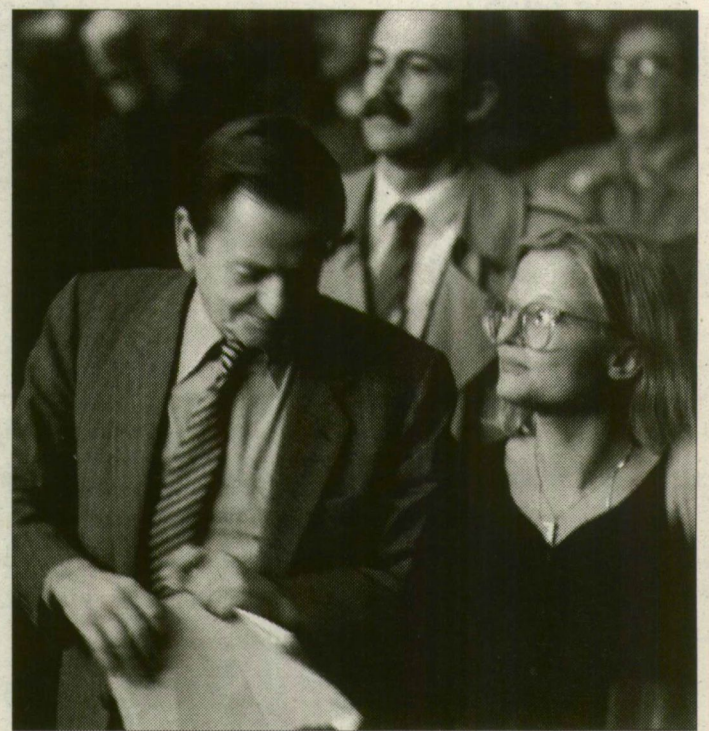
Gyilkosság egyenes adásban

1963. november 22-én lövések dördültek el Dallas belvárosában, amelyek véget vettek a 46 éves John F. Kennedy, az Egyesült Államok harmadik elnöke életének. A

lövéseket egy tankönyvraktár ablakából adták le. A merénylő kilétére hihetetlen gyorsasággal derült fény. A rendőrség egy moziban fogta el Lee Harvey Oswaldot, aki ha bíróság elé került volna, talán mindeki számára kiderül, amit azóta számtalan hivatalos és nem hivatalos vizsgálat megerősített: Kennedy gyilkosa nem volt sem szélsőjobboldali, sem nemzetközi kommunista összeesküvés részese. A merényletet saját szakállára követte el, ideológiai motívumai nem voltak. Amit tett, azért tette, mert pszicho- és szociopata volt. De Oswald nem került bíróság elé, mert amikor a rendőrségi fogdából a börtönbe akarták átszállítani, Jack Ruby sztriptíz-bár-tulajdonos lelőtte a tévékamerák előtt. Ez volt a televíziózás történetének első egyenesben közvetített gyilkossága. Rubyt saját bevallása szerint Kennedy iránti odaadása motiválta tette elkövetésében. Valójában azonban ő is – Oswaldhoz hasonlóan – pszichiátriai eset volt. Az interneten jelenleg közel kétszáz ezer dokumentum foglalkozik a dallasi tragédiával. Többségük valamilyen összeesküvés-elméletet propagál.

King nyakában szétrobbant a lövedék

Martin Luther King élete utolsó percében egy szerény motel erkélyén állt Memphisen. A 39 éves Nobel-békedíjas amerikai polgárjogi aktivista csak egy pillanatra ment ki a szobából, hogy levegőzzön egy kicsit. Ekkor lőtte le egy szemben álló ház fürdőszobaablakából az orvlövész. A lereszelt hegyű lövedék King nyakába fúródva valósággal szétrobbant, és negyeddolláros nagyságú sebet ejtett. A polgárjogi aktivista a gyors segítség ellenére 1968. április 4-én este meghalt a műtőasztalon. James Earl Ray

Egy 1984-ben készült fotó Olof Palme svéd miniszterelnökről és Anna Lindh szociáldemokrata képviselőről, későbbi svéd külügyminiszterrel. Palmét húsz éve lelőtték, Lindh-et 2003-ban megkésélték

FOTÓ: MTI/AP/LARS JANSSON

– aki garázdaságért, csekkhamisításért és fegyveres rablásért többször ült börtönben – bevallotta a gyilkosságot, később azonban a fehér rasszista visszavonta vallomását. Ezért ma sokan – élükön a King családdal – kételkednek abban, hogy az igazi tettes bűnhődött Martin Luther King megöléséért. A gyilkosságot követően közel kétszáz városban feldühödött feketék épületeket gyújtottak fel, üzleteket fosztottak ki, rendőrökkel csaptak össze. A rend helyreállítására 55 ezer katonát vezényeltek ki az utcákra.

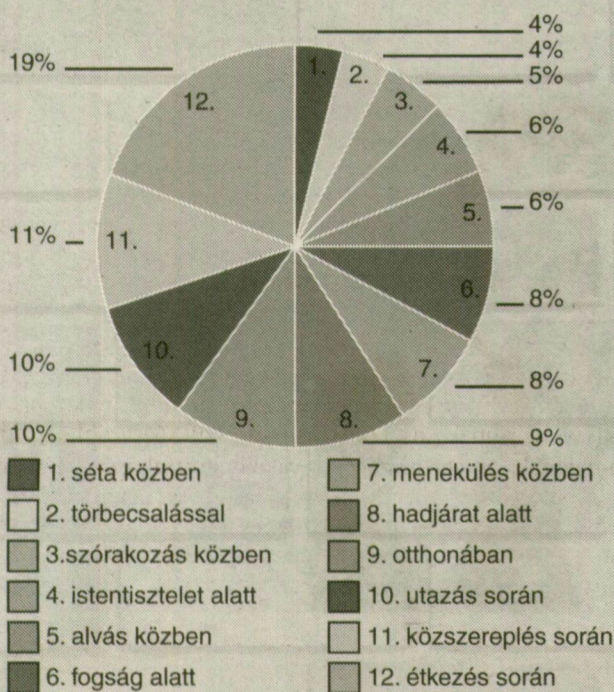
A mesterlövész a házból tüzel

Az 51 éves Zoran Gyngyics könnyű célpont volt a távolból tüzelő gyilkosnak. A Milosevics megbuktatásában kulcs szerepet játszó szerb miniszterelnök – aki három gyermek apja volt – 2003. március 12-én egy sportbalesetből lá-

badozva mankón bicegett a belgrádi kormányépület hátsó bejáratánál, amikor a halálos támadás érte. A mesterlövész (sniper) egy közeli, felújításra váró, lakatlan ház második emeletének ablakából tüzelte. Gyngyics a kórházban belehalt sérüléseibe. A kormányfő ellen egyébként 2003. február 21-én is megpróbáltak merényletet elkövetni. Akkor egy teherautó vágott a miniszterelnöki konvoj elé, az ütközést csak a sofőr ügyessége hiúsította meg. Hogy ki ölte, ölethette meg Zoran Gyngyics? A politikai elemzők három érdekcsoportról beszélnek: a szélsőséges szerb nacionalistákról, a szervezett alvilágról – azon belül is a zimonyi klánról – és az egykori katonai-titkosszolgálati elitéről. A szerb kormányfő gyilkosa máig ismeretlen.

AZ INTERNET ÉS W. B. PAWLAK MERÉNYLETEK KÖNYVE CÍMŰ MŰVE ALAPJÁN AZ ÖSSZEÁLLÍTÁST KÉSZÍTETTE: SZABÓ C. SZILÁRD

A MERÉNYLETEK ELKÖVETÉSÉNEK KÖRÜLMÉNYEI

A világ összes jelentős merénylete bekerül Hegedűs Péter és Szabó Zoltán készülő Merényletlexikonába. A statisztikai táblázatokkal, diagramokkal is gazdagított könyv érdekességei között olvashatjuk majd például, hogy a spanyolok IV. Henrik, a hugenotta király ellen tizenhárom merényletet követtek el, mire a tizenegyedik próbálkozás nyomán megürült a francia trón. II. Konstans bizánci császárt a szolgálói márványból készült szappantartójával verték agyon. Szeretett Sissy királynőnk pedig egy olasz merénylő egy kiélezett ráspollal szúrta le, késre nem volt pénze...

A NEMZETI DALT SZAVALTA A TŰNTETÉSEKEN

Kaló Flórián Szeged '56-os hőse volt

Talpra magyar!... – zengte Petőfi sorait a szegedieknek Kaló Flórián

FOTÓ: A MÓRA FERENC MŰZEUM TÖRTÉNETI FOTÓTÁRA

Hosszú betegség után kedden elhunyt Kaló Flórián. A 74 éves Jászai Mari-díjas színész Szegeden kezdte pályafutását, és – 1956-os fellépése miatt – csak hét év után kerülhetett vissza a fővárosba. 1961-től harminc éven keresztül volt a budapesti József Attila Színház vezető művésze.

Kaló Flórián 1932. június 16-án született Budapesten. A színművészeti főiskola elvégzése után 1954-ben Szegeden kezdte pályafutását feleségével, Domján Edittel. Kaló Flórián 1956 októberében több szegedi spontán tüntetésen is elszavalta Petőfi Sándor Nemzeti dal című költeményét. Az ifjú színészről Bálint László 1956. A forradalom Szegeden című könyvében is olvashatunk. „Néhány rövid beszéd elhangzása után a színészekkel az élen elindult a tömeg a színházról a Klauzál térre, a Kossuth szoborhoz. A menet élén Bicskey Károly haladt, kezében az egy méteres Kossuth címerrel. Utána vonultak a színészek, valamennyiük ruházatát nemzeti színű

szalag vagy kokárda díszítette. A kokárdából jutott a tüntetőknél is. Utánuk vonult az egyre hangosabb és lelkesebb tömeg. A Klauzál téren fellebegtették a Kossuth szobrot, talapzatán elhelyezték a Kossuth címet. Kaló Flórián elszavalta a Nemzeti dalt, Bicskey Károly pedig a Szózatot. Ezzel véget ért Szegeden az október 23-i tüntetés. Ekkor már közel volt az éjfél...” A forradalmi eseményekben később is szerepet vállalt Kaló Flórián: október 25-én is elszavalta a Nemzeti dalt a Klauzál téren. Sőt: tagja lett a színház forradalmi bizottságának, illetve szerepet vállalt abban a küldöttségben, mely Budapestre utazott, hogy fölvegye a kapcsolatot a színészek ottani forradalmi bizottságával. Majd november 22-én a szegedi munkástanácsok 15 pontos követelését a Kádár-kormányhoz eljuttatni akaró delegáció tagja lett. Visszatérve, november 25-én beszámoltak újtúkról a szovjet városparancsnoknak. Ám annak tilalma ellenére sorra járták a város gyárait és üzemeit, hogy beszámoljanak fővárosi tárgyalásaik tapasztalatairól...

Kaló Flórián szegedi 1956-os fellépése miatt csak 1961-ben mehetett Budapestre, ahol a József Attila Színházhoz szer-

ződött. A társulat tagja volt haláláig. Számos klasszikus és modern, zenés és prózai műben alakított emlékezetes karakter szerepet. A színházi közönség ismerhette őt Szilvai professzorként (Szigligeti: Liliomfi), Alfieriként (Miller: Pillantás a hídról), és Ulyssesként (Shakespeare: Troilus és Cressida) is.

Játszott egyebek mellett a Két emelet boldogság (1960), A Noszty fiú esete Tóth Marival (1960), a Mici néni két élete (1962), a Meztelen diplomata (1963), a Minden kezdet nehéz (1966) és a Lányarcok tükörben (1972) című filmekben.

Színpadai műveket és rádiójátékokat is írt; ezek közül a Mai történet 1976-ban, a Négyen éjfélkor 1976-ban, a Pajzán történet 1980-ban, A kitaszított 1987-ben jelent meg.

„Kaló Flórián mosolyában mindig volt valamilyen cinkosság, vállát mindig egy kicsit előrejtette. Így lett rá jellemző a mozgása, s összetéveszthetetlen volt kisé gunyoros hangja” – írta egy kritikus.

Amikor visszavonult, nem mondott indokokat. Csak eltűnt. Arról sem lehetett hallani, hogy beteg. Csak most derült ki, a halálhírből.

AZ MTI ÉS A HÍRPORTÁLOK ALAPJÁN ÖSSZEÁLLÍTOTTA: Ú. I.